Notitie
Werkwijze sturen en verantwoorden 2024

Gemeente **Borne**

Inhoudsopgave

1. Inleiding / Aanleiding 3
2. Visie sturen en verantwoorden: inhoud gedreven en datagedragen 4
   2.1. Gedeeld beeld over sturen en verantwoorden 4
   2.2. Rollen raad, college en organisatie 4
   2.3. Inhoud centraal op basis van Borns Akkoord 4
   2.4. Van ‘inhoud’ naar ’data’ 4
   2.5. Waar willen we naar toe en wat betekent dat? 4
3. Werkwijze sturen en verantwoorden: inhoud gedreven en datagedragen 6
   3.1. Planning & Control 6
      3.1.1. Instrumenten Planning & Control 6
   3.2. We zijn al begonnen! 7
      3.2.1. Gefaseerde aanpak 8
      3.2.2. Voortgangsrapportages grote projecten 8
      3.2.3. Leren van reflecteren 8
      3.2.4. Eerst ’inhoud’ en ’data’, dan een dashboard 9
      3.2.5. Afdoening motie raad 9
   3.3. Inter Bestuurlijk Toezicht (IBT) 10
   3.4. Compacte programmabegroting 10
   3.5. Concrete uitwerking volgt: eerst op hoofdlijnen… 10
   3.6. Concrete voorstellen 10
4. Voorstel-besluit 11

1. Inleiding / Aanleiding

In februari 2023 heeft de raad de startnotitie ‘Werkwijze Sturen en Verantwoorden’ vastgesteld. Het is duidelijk dat de raad behoefte heeft aan een andere invulling van bestaande instrumenten zodat de raad in de positie gebracht wordt dat hij beter kan sturen op maatschappelijke doelen. Sturen op de gemaakte afspraken zoals opgenomen in het Borns Akkoord: op de inhoud. En op grotere onderwerpen. Ook is de behoefte van de raad gevoeld dat de raad beter in positie wil komen om zich zekerheid te verschaffen dat de gemaakte afspraken ook nagekomen worden: verantwoorden. Met deze wordt notitie ingespeeld op deze behoefte van de raad. Hiermee wordt invulling gegeven aan eerder genoemde notitie. Om een en ander werkbaar te houden bestaat deze notitie uit een visiedeel en daarnaast een meer concreet en pragmatisch ingestoken deel. Niet alle stappen die genoemd zijn in de startnotitie (zie bijlage 1) worden in deze aanpak gezet.

Omdat er raakvlakken zijn met de door de raad aangenomen motie ‘Beknoptere inhoudelijke informatie om meer/beter inzicht te verkrijgen’ (zie bijlage 2) wordt in deze notitie tevens op de afdoening van deze motie ingegaan.

2. Visie sturen en verantwoorden: inhoud gedreven en datagedragen

2.1. Gedeeld beeld over sturen en verantwoorden

Hoe de gemeente Borne stuurt en verantwoordt, zegt veel over de manier, het niveau, de kwaliteit en het karakter van besturen. Maar ook over de transparantie die daarbij hoort. De rol van de raad is bij het opstellen van de visie en de werkwijze over sturen en verantwoorden dan ook wezenlijk. Zowel visie als werkwijze hebben tenslotte direct invloed op wat voor soort raad de raad wil zijn, en op de positionering van de raad naar de buitenwereld, die daar uit volgt. Een gezamenlijk, eenduidig en alom gedeeld beeld over de visie en werkwijze is wenselijk. Dit beeld is (nog) niet nadrukkelijk binnen de raad besproken.
Dit begint bij een gedeeld beeld over wat sturen en verantwoorden inhoudt. Maar ook over de rollen die de raad hierin heeft. Over wat sturen en verantwoorden inhoudt wordt verwezen naar de startnotitie.

2.2. Rollen raad, college en organisatie

De startnotitie gaat ook in op de rol en positie van de raad. Deze zijn wettelijk bepaald. Vanuit deze gedeelde beelden over wat sturing en verantwoording is en welke rol en positie raad, college en organisatie innemen in het systeem van sturen en verantwoorden, is een antwoord te geven op de vraag welke kaders (visie) raad, college en organisatie samen hanteren bij sturen en verantwoorden.

2.3. Inhoud centraal op basis van Borns Akkoord

Op basis van het Borns Akkoord geeft de raad aan dat zij er wil zijn voor de inwoner van Borne (Borns belang). Vanuit deze wens wil de raad sturen op inhoud. Immers, de raad wenst bepaalde maatschappelijke opgaven (effecten) te realiseren ten behoeve van het Borns belang. Daarbij werken inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en gemeente samen om problemen op te lossen, kansen te benutten en de toekomst van de samenleving vorm te geven. Hierbij staan maatschappelijke (en bestuurlijke) opgaven centraal. De Bornse maatschappelijke opgaven zijn onder meer opgenomen in het Borns Akkoord en de toekomstvisie Mijn Borne 2030.

2.4. Van ‘inhoud’ naar ’data’

Als de inhoud centraal staat en de wens is om te sturen en te verantwoorden overeenkomstig de geschetste rolverdeling, zal het na te streven maatschappelijk effect nader uitgewerkt moeten worden. Gebeurt dat niet, hoe moet sturing en verantwoorden dan plaats vinden? Sturen en verantwoorden kan alleen dan tot zijn recht komen als het na te streven maatschappelijk effect nader wordt geduid door doelstellingen te omschrijven en te concretiseren (inhoud). Dit gebeurt op basis van feiten en cijfers (data) zodat de uitgangssituatie (probleemsituatie) helder is. Als de probleemsituatie helder is dan kan ook de doelstelling (wat wil je bereiken?) beter beschreven worden op basis van cijfers (data). Deze data kunnen zowel inhoudelijk als financieel zijn. Als dat is gebeurd, kan ook beter ingezet worden op sturing en verantwoording op inzet van middelen (onder andere capaciteit en geld). Centraal in het proces van sturen en verantwoorden staat dus inhoud gedreven en datagedragen.

2.5. Waar willen we naar toe en wat betekent dat?

De stip op de horizon is dat alle belangrijke maatschappelijke opgaves worden voorzien van nader ingevulde doelstellingen op basis van het uitgangspunt inhoud gedreven en datagedragen. Dit betekent een andere wijze van sturen en verantwoorden: het is een verandering in ons denken en doen. Dit is iets wat tijd kost. Het kost ook inzet van ambtelijke capaciteit. Het is een langjarig en intensief traject waarbij al lerend inhoud gedreven en data gedragen stapje voor stapje ingevoerd en doorontwikkeld wordt.

Het betekent dat raad, college en organisatie op hun eigen niveau informatie (inhoud en data) nodig hebben. Dat wil zeggen, de raad op hoofdlijnen (maatschappelijke opgaven, beleidskaders en begroting), het college op uitvoeringsniveau (beleidsvoorbereiding en -uitvoering, organisatieplan) en voor de organisatie op managementniveau (personeel, budgetten). Alleen als deze informatie actueel en continu beschikbaar is,

kunnen bestuur en organisatie goed inspelen op veranderende omstandigheden en doelen realiseren, en daarmee maatschappelijke opgaven van een antwoord voorzien.

3. Werkwijze sturen en verantwoorden: inhoud gedreven en datagedragen

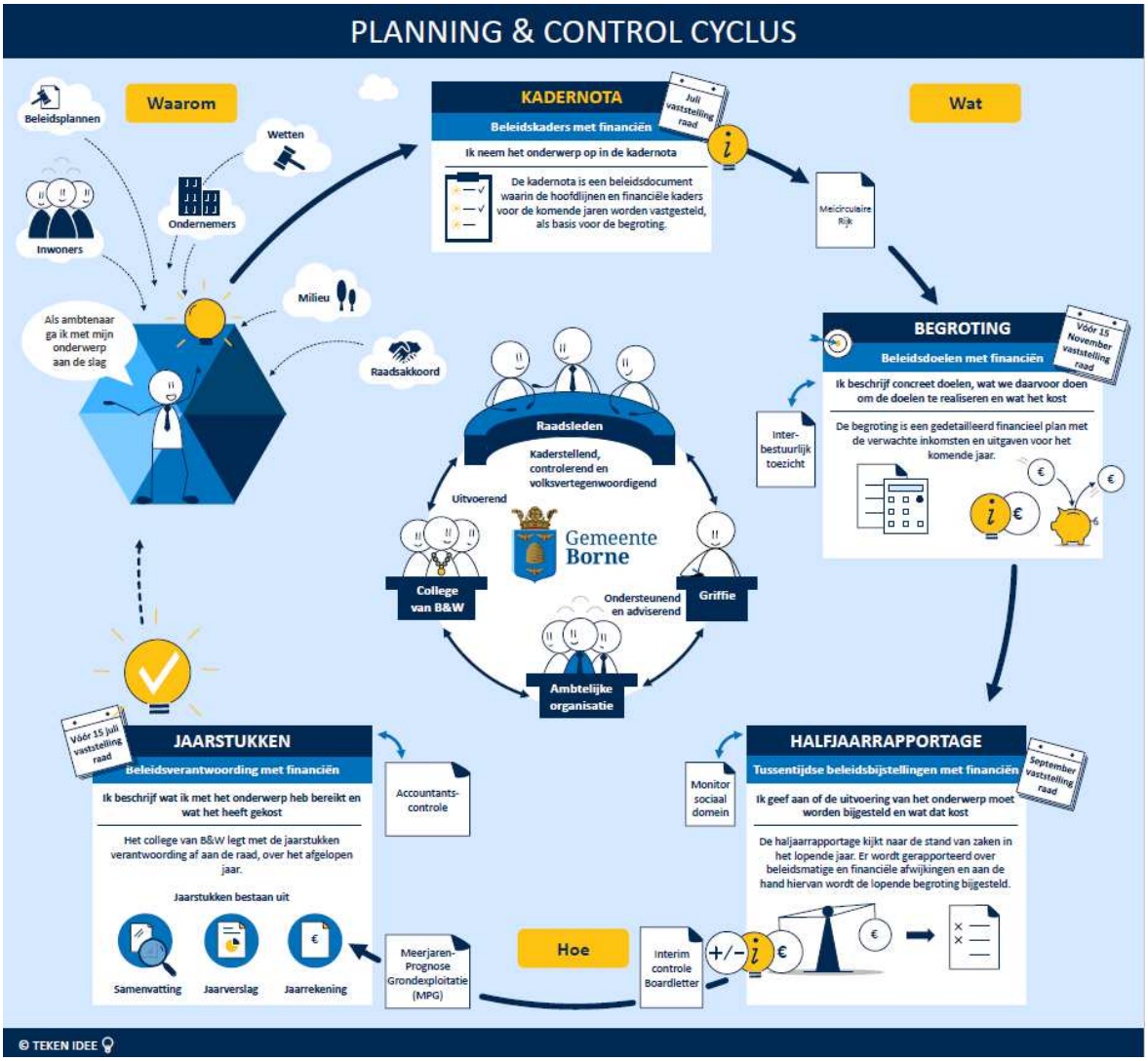
3.1. Planning & Control

Om de visie op inhoud gedreven en datagedragen in de praktijk vorm te geven wordt aangesloten bij de planning en controlcyclus. Dit vanwege het directe verband tussen sturing en verantwoording en de planning & control cyclus. Immers, het geformuleerde gemeentelijke beleid, als antwoord op de maatschappelijke opgaves, wordt vertaald in de P&C-cyclus.
Planning en control wordt volgens de P& C gids als volgt omschreven: *Planning en control is geen doel op zich maar een hulpmiddel, dat het mogelijk maakt om het proces van plannen (sturen), uitvoeren en evalueren (verantwoorden) zo te sturen en te beheersen dat de doelen (maatschappelijke effecten nader geduid in doelen op basis van data) die het bestuur nastreeft ook worden gerealiseerd.*

3.1.1. Instrumenten Planning & Control

Binnen de P&C-cyclus is een aantal instrumenten benoemd dat vorm en inhoud geeft aan het proces van sturen en verantwoorden. De kadernota wordt door het college in het voorjaar aan de raad voorgelegd. Daarin geeft het college op hoofdlijnen aan welke doelen (inhoud) het college het jaar daarop wil bereiken en wat dat mag kosten. De programmabegroting wordt door het college in november ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Deze bestaat uit de vastgestelde kadernota en de wijzigingen die de raad heeft aangenomen bij de behandeling van de kadernota in het voorjaar. De programmabegroting, en daarmee ook de kadernota, is het integrale afwegingskader waarbij een afweging wordt gemaakt tussen de inhoudelijk meest relevante inhoudelijke ambities en het beschikbare budget. De in beleidsnota's en programmaplannen opgenomen ambities worden op deze wijze door de raad 'gewogen' en van budget voorzien.
Het college gaat met de door de raad vastgestelde programmabegroting aan de slag en legt tussentijds verantwoording af over de voortgang van de realisatie van de afspraken bij de halfjaarrapportage. Ieder jaar legt het college middels de jaarstukken verantwoording af aan de raad over de afspraken die gemaakt zijn met de raad bij de programmabegroting, wat gerealiseerd is en wat niet en waarom niet. Ook geeft het college inzage in de financiën van dat jaar. De organisatie ondersteunt het college hierin.

Schematisch is de P&C-cyclus als volgt:

Het doel is om bij al deze sturings- en verantwoordingsinstrumenten, beleidsplannen en programmaplannen, het principe van inhoud gedreven en datagedragen toe te passen (stip op de horizon).

3.2. We zijn al begonnen!

Er is binnen de gemeente al een start gemaakt met het sturen en verantwoorden op basis van de visie inhoud gedreven en datagedragen. Het betreft hier de Monitor Sociaal Domein. In de huidige vorm beoogt deze rapportage een compleet beeld te geven van de initiatieven, werkzaamheden en resultaten op het terrein van het Sociaal Domein. Met Sociaal Domein wordt in dit geval gedoeld op de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) en de Participatiewet.
Deze Monitor bestaat uit een overzicht van de financiële cijfers inclusief een prognose, een beschrijving van de stand van zaken in het Programma Sociaal Domein en de actuele stand van de beheersmaatregelen. Doel hiervan is om een beeld te geven van de ontwikkeling die we in Borne aan het doormaken zijn. Visie wordt als uitgangspunt genomen bij de keuze die wordt gemaakt, zowel qua inhoud, als qua prioritering. In deze monitor wordt dus inhoud aan data gekoppeld.

Een volgende stap met het sturen en verantwoorden op basis van inhoud gedreven en datagedragen die gemaakt wordt, betreft het programmaplan Duurzaamheid. Op onderdelen van dit programmaplan zijn de doelen helder en concreet beschreven. Voor het programmaplan Duurzaamheid wordt voorgesteld de monitoring op drie manieren uit te voeren:

- In de jaarlijkse P&C-documenten wordt gerapporteerd over voortgang en verantwoording (net als bij de monitor Sociaal domein);

- In het jaarlijks op te stellen uitvoeringsprogramma wordt aandacht besteed aan de voortgang van het jaar daarvoor;
- Daarnaast wordt via reeds bestaande monitoringsinstrumenten een aantal indicatoren die van belang zijn voor het programma Duurzaamheid gemonitord. Borne gebruikt hiervoor een aantal indicatoren voor Borne vanuit de nationale klimaatmonitor. Dit wordt weergegeven via de website www.energievanborne.nl

3.2.1. Gefaseerde aanpak

Het op 'inhoud gedreven en datagedragen' sturen en verantwoorden is een meerjarig en continue proces dat veel inzet en capaciteit vergt. Als voorbeeld: de Monitor Sociaal Domein heeft zich in de loop van drie jaar ontwikkeld. Dit omdat het hier gaat om een andere manier van denken en doen. Om die reden wordt voorgesteld om op een planmatige en gefaseerde manier het op 'inhoud gedreven en datagedragen' werken verder vorm te geven. Dit is een langdurig traject. De eerste aanzet voor 'inhoud gedreven en datagedragen' wordt gedaan daar waar bruikbare data beschikbaar is. Dit is onder meer het geval op bij het sociaal domein, duurzaamheid en dienstverlening. Op deze manier wordt stapje voor stapje bij het opstellen van beleidsplannen de doelen zo concreet mogelijk geformuleerd. Deze vertaling van maatschappelijke effecten naar doelstellingen, gebaseerd op basis van 'inhoud gedreven en datagedragen', kan, indien van toepassing, meegenomen worden in de P&C -cyclus.
Naast dat over het programmaplan Duurzaamheid in de jaarlijkse P&C-documenten wordt gerapporteerd over voortgang wordt ook de Monitor Sociaal Domein ter kennisname opgenomen in de halfjaarrapportage van de P&C-cyclus.

In aansluiting op het voorgaande wordt daarnaast bij de programmabegroting 2025 een eerste aanzet gedaan om een aantal doelstellingen zo concreet mogelijk te verwoorden. Dit onder de voorwaarde dat er sprake is van een heldere uitgangssituatie (probleemstelling), zodat de doelstelling (wat wil je bereiken) gebaseerd is op basis van inhoudelijke cijfers (data). Daar waar geen (bruikbare) data voorhanden is kunnen doelstellingen eventueel geconcretiseerd worden op basis van activiteiten (output), en niet op het resultaat (outcome). Omdat het werken met concreet geformuleerde doelstellingen, gebaseerd op data, zoals gezegd, een verandering in denken en doen is, wordt de programmabegroting in deze zin gezien als een leerervaring. Een leerproces voor zowel raad, college als organisatie. Immers, met een dergelijke werkwijze zal de discussie in zowel college als raad vooral moeten gaan over het te bereiken maatschappelijke effect en de te realiseren doelstellingen. De organisatie daarentegen zal zich deze werkwijze 'eigen moeten maken', wat, zoals gezegd, niet van de één op andere dag gaat.
Omdat het een proces van leren is en omdat daarnaast voor de uitwerking van bovengenoemde werkwijze extra middelen (onder andere voor het systematisch verzamelen en interpreteren van data en concreet formuleren van doelstellingen) vereist zijn, geldt dat de beschikbaarheid van middelen leidend is voor het aantal concreet geformuleerde doelstellingen in de programmabegroting 2025.

3.2.2. Voortgangsrapportages grote projecten

Daarnaast is, aanvullend op de reguliere P&C-cyclus, sprake van voortgangsrapportages over grote projecten. Dit zijn projecten die een grote maatschappelijke impact hebben, complex van aard zijn en politiek-bestuurlijke aandacht vragen. Het gaat hier om projecten als Versneld Bouwen, Borne West (sportcomplex Borne West en kindcentrum Borne West), de Oversteek, Ondertunneling Oonksweg en herinrichting Spanjaardswijk.
Afhankelijk van de impact, complexiteit en de omvang van het project, worden vooraf afspraken gemaakt over de regelmaat van rapporteren. Deze afspraken worden op voorstel van het college door de raad vastgesteld. Voorstel is om dit vanaf 2025 in de P&C-cyclus gestructureerd vorm te geven en dus op te nemen in de planning van de P & C-cyclus. Hierbij wordt aangehaakt bij de bestaande P & C-cyclus, dat wil zeggen de halfjaarsrapportage en jaarstukken. Bij een aantal van genoemde projecten is nu al sprake van regelmatige voortgangsrapportage aan de raad.

3.2.3. Leren van reflecteren

Zoals hierboven is aangegeven hebben beleidsnota's en programmaplannen een rechtstreekse relatie met de P&C-cyclus. Een beleidsnota is een document waarin een onderbouwing wordt gegeven voor het bereiken van ambities dan wel het antwoord op maatschappelijke opgaven op een bepaald terrein (bijvoorbeeld jeugd, gezondheidszorg, verduurzaming) voor een bepaalde periode. Het bereiken van ambities wordt soms ook

beschreven in een programmaplan. Hierbij gaat het dan om complexe opgaves die meerdere beleidsterreinen raken (zoals het programmaplan duurzaamheid). Per jaarschijf worden de grotere beleidsplannen meegenomen in de P&C-cyclus zodat allocatie van middelen op een integrale wijze kan plaats vinden bij de kadernota.

Omdat omstandigheden snel veranderen is bijstelling van beleid op basis van evaluatie noodzakelijk. Evalueren van beleid (halen we onze doelstellingen?) gebeurt momenteel te weinig gestructureerd. Dit omdat informatie (data) wellicht te weinig voorhanden is, of om andere redenen. Om de beleidscyclus te versterken wordt voorgesteld om bij actualisatie van oud, en dus bestaand, beleid te reflecteren op de werking van dit beleid. De uitkomsten worden dan bij de actualisatie gelijk meegenomen in het nieuwe beleid. Daarmee wordt de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check and Act) toegepast op beleidsplannen. Op deze wijze wordt gefaseerd toewerkt om alle beleidsplannen te voorzien van reflecties en kan nieuw beleid daardoor effectiever worden. Dit kost echter (ambtelijke) capaciteit. Capaciteit die momenteel beperkt beschikbaar is en tevens ingezet dient te worden op genoemde projecten en de reguliere dienstverlening. Om die reden wordt dan ook geen afzonderlijk evaluatierapport opgeleverd maar wordt dit meegenomen in de betreffende beleidsnota: reflecteren. Volledigheidshalve wordt hierbij opgemerkt dat op basis van de door de raad vastgestelde verordening op basis van artikel 213a Gemeentewet er een jaarlijkse evaluatie op de aspecten doelmatigheid en doeltreffendheid plaats vindt. Dit op een elk jaar nader te bepalen beleidsonderwerp.

3.2.4. Eerst 'inhoud' en 'data', dan een dashboard

Om te kunnen (bij)sturen en verantwoorden hebben bestuur en organisatie informatie nodig. Alleen als deze informatie actueel en beschikbaar is, kunnen bestuur en organisatie goed inspelen op veranderende omstandigheden. Een digitaal instrument, zoals een dashboard, kan op termijn hierin ondersteunend zijn, maar kan pas ingezet worden als bovenstaande werkwijze van inhoud gedreven en datagedragen werken ingevoerd is en informatie actueel en beschikbaar gemaakt kan worden.
Op die onderdelen waar wel data voorhanden is en een inhoudelijke informatiebehoefte bestaat, wordt om bovenvermelde reden voorgesteld om dashboards te introduceren, waarbij ook hier geldt dat de beschikbaarheid van aanwezige middelen (systemen en tijd) leidend is voor de snelheid waarmee dit opgepakt kan worden. Tevens dient een dashboard 'dienstbaar' te zijn aan het daarmee verbonden maatschappelijk effect: een dashboard dient inzicht te geven in de mate van realisatie van de doelstellingen die bijdragen aan het behalen van het maatschappelijk effect. Indien een dashboard een dergelijk inzicht niet biedt, heeft het geen zin capaciteit en middelen te besteden aan de ontwikkeling en onderhoud van een dashboard. Vanwege dit gegeven zal daarom per beleidsonderwerp stapsgewijs invulling aan de ontwikkeling van dashboards worden gegeven. Een dashboard anders dan de reeds bestaande P & C-documenten, alleen gericht op de financiën, draagt niet bij aan sturing op inhoud en wordt daarom niet ontwikkeld.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat er dashboards zijn in verschillende soorten en maten. Van eenvoudige, met de hand ingevulde, Excel tabellen, tot en met volledig gedigitaliseerde dashboards in de vorm van mooi vormgegeven cockpitmodellen die rechtstreeks automatisch vanuit bronbestanden direct inzicht geven in de stand van zaken van de realisatie van bijvoorbeeld doelstellingen (of op een lager niveau bijvoorbeeld inzicht geeft in de afdoening van bezwaarschriften). Het spreekt voor zich dat deze verschillen ook met zich mee brengen dat er verschil is in de investering middelen (tijd en systemen) voor de ontwikkeling en onderhoud van dashboards.

3.2.5. Afdoening motie raad

In aanvulling op het bovenstaande is het de wens van de raad (zie bijgevoegde motie) *om bij voorstellen met een financiële component met aanmerkelijke gevolgen, te worden voorzien van een compact omschreven toelichting in hoofdzaak*. Dergelijke voorstellen, die van structurele invloed zijn op het saldo van de begroting, zullen alleen bij de kadernota aan de orde mogen en moeten komen. Immers, alleen dan kan de raad een integrale afweging (prioriteitenstelling) maken tussen de verschillende beleidsvoorstellen met een financiële component. De financiële gevolgen zijn dan verwerkt in de kadernota, waarbij is voldaan aan het tweede punt van de motie. Deze handelwijze vraagt discipline van zowel raad, college als organisatie: in principe alleen bij de kadernota kunnen beleidsvoorstellen met aanmerkelijke gevolgen tot besluitvorming leiden.

Bij uitzondering kan het gebeuren dat tussentijds inhoudelijke beleidsvoorstellen met aanmerkelijke gevolgen aan de raad worden voorgelegd. Deze worden dan voorzien van informatie over wat de gevolgen zijn voor het structurele exploitatiesaldo . Daarnaast zullen bij tussentijdse beleidsvoorstellen met financiële gevolgen die gedekt worden uit incidentele middelen (reserves), inzichtelijk worden gemaakt wat de gevolgen hiervan zijn op de stand van reserves en het weerstandsvermogen. Dit is overigens al bestaande praktijk.

Om te kunnen voldoen aan het derde punt van de motie wordt opgemerkt dat het per kwartaal opleveren van een overzicht, verhoudingsgewijs veel ambtelijke capaciteit vergt. Hierbij geldt: wat zeggen dergelijke kengetallen wanneer niet helder is wat de gemeente concreet wil bereiken? Indien elk kwartaal overzichten met financiële kengetallen aan de raad aangeleverd dienen te worden, betekent dit extra inzet van ambtelijke capaciteit. Onze systemen zijn daar niet op ingericht. Dit betekent extra inzet van ruwweg 1 extra fte (€ 119.000 loonsom, inclusief overheadkosten). Om die reden wordt daarvan afgezien en aangesloten bij de documenten van de P&C-cyclus.

Overigens wordt op basis van regelgeving voortvloeiend uit de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) verplicht informatie over een aantal kengetallen aangereikt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en jaarrekening. Hiermee wordt al voor een groot deel invulling gegeven aan genoemde motie. Indien daarnaast bovenbeschreven werkwijze wordt gevolgd is de motie naar het oordeel van het college afgedaan.

3.3. InterBestuurlijk Toezicht (IBT)

Eén van de instrumenten voor de raad (maar ook college) is het toezicht door de provincie in het kader van de Wet revitalisering generiek toezicht: het interbestuurlijk toezicht. De provincie houdt met dit instrumentarium op een aantal domeinen (zowel inhoudelijke domeinen als financieel) toezicht op de gemeente. Om dit instrument een meer structureel karakter te geven en te borgen in de raadsagenda wordt voorgesteld de rapportage van de provincie elk voorjaar op te nemen in de reguliere P&C-cyclus. Op deze wijze wordt de controlerende rol (verantwoorden) van de raad verder versterkt.

3.4. Compacte programmabegroting

Minder is meer. Het college nodigt de raad uit om in gesprek te gaan over het verkennen van mogelijkheden om onderdelen van de programmabegroting in de toekomst te kunnen schrappen dan wel te vereenvoudigen. Dit met inachtneming van de regelgeving van het Besluit Begroten en Verantwoorden. Uit oogpunt van transparantie willen we gaan werken met een begroting en een jaarrekening in één oogopslag (BIO) waarbij inhoudelijke doelstellingen van dat begrotingsjaar centraal staan. Overigens dient vermeld te worden dat een ideale samenstelling van de programmabegroting niet bereikt zal worden. Zodra het ene punt is verbeterd, dient zich weer een nieuw inzicht aan.

3.5. Concrete uitwerking volgt: eerst op hoofdlijnen…

Tot slot dient het voorgaande (en daarmee de onderstaande voorstellen) in *balans* te zijn met hetgeen de organisatie aankan. Deze conceptnotitie wordt na het gesprek met de raad definitief vastgesteld, met inachtneming van de uitkomsten van dat gesprek. Een nadere uitwerking met planning volgt nadat het Politiek beraad over deze notitie heeft plaatsgevonden. Hierbij wordt de uitwerking van de voorstellen getoetst aan de beschikbare ambtelijke capaciteit. Een gefaseerde aanpak is uitgangspunt: niet alles kan tegelijk.
Tevens wordt het Politiek beraad benut om input te verkrijgen voor bovengenoemde nadere uitwerking.

3.6. Concrete voorstellen

Op basis van het voorgaande worden, om de raad beter in positie te brengen om te kunnen sturen en te verantwoorden, de volgende verbetervoorstellen met betrekking tot de P&C-cyclus gedaan (enkele zijn recentelijk ingevoerd):

1. Inhoud gedreven en datagedragen: maatschappelijk te bereiken effecten worden gefaseerd voorzien van concreter omschreven doelstellingen, indien mogelijk gebaseerd op inhoud en data. Deze doelstellingen worden geformuleerd in beleidsplannen en landen in de documenten van de P&C-cyclus dan wel in de uitvoeringsplannen behorend bij de betreffende beleidsplannen. Hierbij wordt begonnen met die onderwerpen waarbij bruikbare data beschikbaar is;

2. Bij de programmabegroting 2025 wordt een aantal doelstellingen meer concreet geformuleerd in het licht van leren en ervaren. Doelstellingen worden dan meer concreet geformuleerd onder de voorwaarde dat er sprake is van een heldere uitgangssituatie (probleemstelling), zodat de doelstelling (wat wil je bereiken) gebaseerd is op basis van inhoudelijke cijfers (data). Doelstellingen kunnen eventueel ook worden geconcretiseerd op het niveau van activiteiten (output). Tevens is de beschikbaarheid van middelen (tijd en systemen) leidend voor het aantal concreet geformuleerde doelstellingen in de programmabegroting 2025.
3. Aan de P&C-cyclus worden vanaf 2025 voortgangsrapportages over projecten, die een grote maatschappelijke impact hebben, complex van aard zijn en politiek-bestuurlijke aandacht vergen, toegevoegd. Afhankelijk van de impact, complexiteit en de omvang van het project worden vooraf afspraken gemaakt over de periodiciteit van rapporteren;
4. De Monitor Sociaal Domein en de voortgang over het programmaplan Duurzaamheid (dan Monitor Duurzaamheid) worden ter kennisname opgenomen in de halfjaarrapportage van de P&C-cyclus.
5. Het versterken van de beleidscyclus: naast het ontwerpen van beleid, het vaststellen en uitvoeren op basis van inhoud gedreven en datagedragen, vindt bij actualisatie van oud beleid reflectie van beleid plaats. De uitkomsten van deze reflectie worden opgenomen in het geactualiseerde beleid. Daarnaast is er een jaarlijkse evaluatie op de aspecten doelmatigheid en doeltreffendheid op basis van artikel 213a Gemeentewet en de door de raad vastgestelde verordening;
6. Op die beleidsonderdelen waar bruikbare data voorhanden is en een inhoudelijke informatiebehoefte bestaat, worden dashboards ontwikkeld onder de voorwaarde dat bruikbare data voorhanden is en het betreffende dashboard daadwerkelijk inzicht geeft in de mate van realisatie van de doelstellingen die bijdragen aan het behalen van het maatschappelijk effect. De beschikbare middelen (tijd en systemen) is leidend voor de snelheid waarmee de ontwikkeling van dashboards opgepakt kan worden. Iedere keer zal per beleidsonderwerp middels een collegebesluit stapsgewijs invulling aan de ontwikkeling van dashboards worden gegeven;
7. Het jaarlijkse IBT-totaaloverzicht van de provincie wordt opgenomen in de planning van de reguliere P&C-cyclus;
8. Inhoudelijke beleidsvoorstellen met aanmerkelijke financiële gevolgen, die van invloed zijn op het structurele saldo van de begroting, worden in beginsel alleen bij de kadernota meegenomen;
9. Bij tussentijdse beleidsvoorstellen met financiële gevolgen die gedekt worden uit incidentele middelen (reserves) wordt, conform bestaande praktijk, inzichtelijk gemaakt wat de gevolgen hiervan zijn op de stand van de reserves en het weerstandsvermogen;
10. Het college nodigt de raad uit om met het college in gesprek te gaan over de mogelijkheden om onderdelen van de programmabegroting in de toekomst te kunnen schrappen dan wel te vereenvoudigen.
11. We willen wederom gaan werken met een begroting en een jaarrekening in één oogopslag (BIO) met de belangrijkste maatschappelijke doelstellingen.

4. Voorstel-besluit

1. Akkoord te gaan met de notitie werkwijze sturen en verantwoorden;
2. De notitie werkwijze sturen en verantwoorden ter vaststelling aan de raad aan te bieden.